

Katarzyna Cymbranowicz
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Refleksja na temat członkostwa Polski w strefie euro z perspektywy rynku pracy

Streszczenie

Członkostwo Polski w Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW) jest jednym z najczęściej podejmowanych i najbardziej kontrowersyjnych tematów związanych z uczestnictwem Polski w Unii Europejskiej (UE). Od początku procesu integracji z UE sprawa polskiego członkostwa w tzw. strefie euro jest obecna w publicznej debacie tak w kraju, jak i za granicą. Istotnym wątkiem w tej dyskusji jest odpowiednie przygotowanie i prawidłowe dostosowanie rynku pracy do pełnego członkostwa Polski w UGW, a tym samym w UE.

Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie, czy polski rynek pracy jest przygotowany na wprowadzenie wspólnej europejskiej waluty i na zmiany, jakie w związku z tym nastąpią. Dla zrealizowania tak przyjętego celu zastosowano metodę analizy polskiej i zagranicznej literatury w odniesieniu do teoretycznej i empirycznej oceny funkcjonowania państw należących i pozostających poza strefą euro oraz metodę analizy statystycznej ukazującą zmiany zachodzące na rynku pracy na podstawie ilościowej analizy danych pozyskanych z baz Eurostat, OECD, Banku Światowego, Economic Outlook Database.

Wnioski płynące z przeprowadzonej analizy wskazują, że polska gospodarka po prawie 30 latach, tj. od przełomowego roku 1989, który zapoczątkował okres transformacji politycznej, gospodarczej i społecznej, w rankingach gospodarczych awansowała do grona państw o poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego zbliżonym do przeciętnego w UE i w strefie euro. Awans ten postępował równoległe ze zmianami zachodzącymi na rynku pracy, jednak mimo postępów, jakie udało się w tym czasie osiągnąć, nadal istnieje potrzeba reform w celu zredukowania odmienności między naszą gospodarką a gospodarką strefy euro. Zatem zarówno kalendarz, jak i tempo procesu akcesji do UGW mogą i powinny być przedmiotem optymalizacji w celu wyboru najkorzystniejszej z naszego punktu widzenia, odpowiedniej ścieżki i dobrego momentu zamiany polskiej złotówki na euro.

Słowa kluczowe: euro, kryteria konwergencji, rynek pracy, unia gospodarcza i walutowa.

Kody JEL: F16, F33, F36, F45, G28

Wstęp

Członkostwo Polski w Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW) jest jednym z najczęściej podejmowanych, a tym samym i najbardziej kontrowersyjnych tematów związanych z uczestnictwem Polski w Unii Europejskiej (UE). Od początku procesu integracji z UE, sprawa polskiego członkostwa w tzw. strefie euro jest obecna w publicznej debacie tak

w kraju, jak i za granicą¹. Dariusz K. Rosati zwraca uwagę, że ma ona nierzadko charakter „gorącego” sporu między zwolennikami i przeciwnikami zastąpienia polskiego złotego wspólną europejską walutą – euro (Rosati 2013a). Upolitycznienie tej kwestii z całą pewnością nie sprzyja jakości toczącej się debaty, a to z kolei ma swoje odzwierciedlenie w sondażach społecznych, które pokazują skalę niewiedzy, czy wręcz dezinformacji na ten temat (Fischer 2010; Musiał-Karg 2013). Tym bardziej należy docenić głosy, które koncentrują się na merytorycznej dyskusji wokół tego zagadnienia, czego przykładem może być wypowiedź Witolda Orłowskiego na łamach dziennika „Rzeczpospolita”: „[...] dyskusja ekonomistów będzie miała jeszcze przez wiele lat charakter raczej akademicki. [...] taka dyskusja jest pożyteczna. Po pierwsze, może przynieść lepsze zrozumienie problemów związanych z wprowadzeniem euro i reform potrzebnych polskiej gospodarce. Po drugie, może pomóc w ustaleniu, w jaki sposób zapewnić niezbędną społeczną zgodę. I po trzecie, mogłaby lepiej przygotować nas do sytuacji, w której nagle Polska stanęłaby przed dramatycznym wyborem między wprowadzeniem euro z jednej strony a poniesieniem ogromnych kosztów politycznych i gospodarczych związanych z pozostawaniem poza strefą euro z drugiej. Na tę rolę, być może najważniejszą, słusznie zwrócił niedawno na łamach »Rzeczpospolitej« uwagę prof. Andrzej Wojtyna” (Orłowski 2017; Wojtyna 2017). Dobrym przykładem wszechstronnych oraz wyczerpujących analiz korzyści i kosztów wynikających z przystąpienia do strefy euro są opracowania polskich i zagranicznych ekonomistów (Allam 2006; Allam, Goerres 2008; Borowski 2008; Łoń 2007; Rosati 2013b; Schadler i in. 2005; Sporek 2015). Decyzja o pełnym członkostwie w UGW jest istotna, ponieważ jej konsekwencją jest zmiana zasad prowadzenia polityki monetarnej i polityki kursowej. Ma to bezpośredni wpływ na stabilność makroekonomiczną gospodarki krajowej, a jednym z jej ważniejszych obszarów jest rynek pracy (odwołując się do teorii optymalnych obszarów walutowych, rozwinęto i zmodyfikowano rekomendacje w obszarze reform rynku pracy konieczne do utrzymania stabilności makroekonomicznej w krajach tworzących unię walutową) (Mongelli 2008).

Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie, czy polski rynek pracy jest przygotowany na wprowadzenie wspólnej europejskiej waluty i na zmiany, jakie w związku z tym nastąpią.

Artykuł składa się z trzech części. W części pierwszej przedstawiono aktualny stan debaty na temat członkostwa Polski w UGW (w tym spełnienie kryteriów konwergencji nominalnej i prawnej, jakie musi spełnić każde państwo ubiegające się o akcesję do tzw. strefy euro). W części drugiej omówiono podstawowe wskaźniki funkcjonowania rynku pracy w Polsce na tle państw członkowskich strefy euro (dokonane porównania pozwolą odpowiedzieć na pytanie, czy pojawiają się między nimi różnice, a jeśli tak, to czy postępujący proces inte-

¹ Temat ten był już wielokrotnie podejmowany przez rządzących, jednak żaden z planowanych terminów akcesji proponowanych kolejno przez wicepremiera i ministra finansów Grzegorza Kołodko (data akcesji: 2007-2009), wicepremiera i ministra finansów Zytę Gilowską czy szefa Kancelarii Prezydenta Piotra Kownackiego (data akcesji: 2012), premiera Donalda Tuska (data akcesji: 2011), nie został zrealizowany (Iszkowski 2012).

gracji sprzyja wyrównywaniu się podstawowych wskaźników rynku pracy) oraz specyfikę polskiego rynku pracy. W ostatniej części zawarte są wnioski płynące z przeprowadzonej analizy.

Dla zrealizowania przyjętego w artykule celu zastosowano: metodę analizy polskiej i zagranicznej literatury w odniesieniu do teoretycznej i empirycznej oceny funkcjonowania państw należących do strefy euro i pozostających poza strefą euro; metodę analizy statystycznej ukazującą zmiany zachodzące na rynku pracy na podstawie ilościowej analizy danych pozyskanych z baz Eurostat, OECD, Banku Światowego, Economic Outlook Database.

Autor jest świadomy, że ze względu na wielowątkowość i złożoność poruszanych zagadnień oraz ograniczone ramy artykułu nie wyczerpie tematu, stąd też prezentowane opracowanie stanowi przede wszystkim zachętę do dalszych badań i dyskusji w tym obszarze.

Aktualny stan debaty na temat członkostwa Polski w Unii Gospodarczej i Walutowej

Przystępując do UE w 2004 r., Polska podjęła równocześnie zobowiązanie pełnego uczestnictwa w UGW i przyjęcia wspólnej europejskiej waluty – euro². Stało się tak na mocy postanowień Traktatu Akcesyjnego wynegocjowanego i podpisanego 16 kwietnia 2003 r. w Atenach, który następnie ratyfikowano w drodze ogólnokrajowego referendum akcesyjnego w dn. 7-8 czerwca 2003 r.³ Zgodnie z art. 4: „Każde z nowych Państw Członkowskich uczestniczy w unii gospodarczej i walutowej z dniem przystąpienia jako Państwo Członkowskie objęte derogacją w rozumieniu artykułu 122 Traktatu WE”⁴. Zapis ten oznacza, że państwa członkowskie UE objęte są derogacją:

- trwałą, co oznacza, że nie są zobowiązane przystąpić do UGW (dot. Danii i Wielkiej Brytanii),
- tymczasową, co oznacza, że są zobowiązane przystąpić do UGW po spełnieniu kryteriów konwergencji (dot. Szwecji oraz „nowych” państw członkowskich, które przystąpiły do UE po 2004 r.).

² Państwa członkowskie UE przyjmując w dn. 7 lutego 1992 r. Traktat z Maastricht uzgodniły, że obowiązek przystąpienia do UGW spoczywa na wszystkich z wyjątkiem Danii i Wielkiej Brytanii (zostały z niego zwolnione na podstawie specjalnych Protokołów dołączonych do Traktatu). Półtora roku później, na życzenie Rady Europejskiej w Kopenhadze w dn. 21-22 czerwca 1993 r., zostały przyjęte tzw. kryteria kopenhaskie, czyli polityczne i ekonomiczne warunki, na jakich państwa kandydujące do UE mogą uzyskać członkostwo (w tym m.in. zdolność do przyjęcia *acquis communautaire* oraz zdolność sprostania unii politycznej, gospodarczej i walutowej).

³ Traktat Akcesyjny wraz z dołączonym do niego specjalnym „Aktom dotyczącym warunków przystąpienia do Unii Europejskiej Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej oraz dostosowań w Traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej” został przyjęty na podstawie wyniku referendum, w którym Polacy odpowiadali na pytanie: „Czy wyraża Pan/Pani zgodę na przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej?” (77,45% odpowiedziało „tak”, a 22,45% odpowiedziało „nie”). W istocie Polacy wypowiedzieli się na temat wejścia Polski do UE na warunkach wynegocjowanych i zapisanych w Traktacie Akcesyjnym, a więc również wypowiedzieli się ws. przyjęcia wspólnej europejskiej waluty. W tym kontekście zgłaszane niekiedy propozycje przeprowadzenia w Polsce referendum ws. przyjęcia euro należy uznać za sprzeczne z przyjętymi przez Polskę zobowiązaniami w 2003 r.

⁴ Po zmianach wprowadzonych na mocy Traktatu z Lizbony postanowienia te są zawarte w art. 139 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Wersja skonsolidowana ... 2010).

Biorąc pod uwagę treść art. 139 TfUE, pozostawanie danego państwa członkowskiego UE poza strefą euro oznacza sytuację, w której nie partycypuje ono ani w korzyściach, ani w kosztach uczestnictwa w UGW, tzn.:

- nie korzysta z wszystkich praw, a co za tym idzie nie musi wywiązywać się ze wszystkich obowiązków określonych w TfUE i przyjętych na jego podstawie postanowień aktów prawa pochodnego UE,
- nie uczestniczy w procesie pogłębiania integracji gospodarczej w UE.

Polska uczestniczy w UGW jako państwo objęte derogacją tymczasową i spoczywa na niej obowiązek podejmowania działań prowadzących do wprowadzenia euro. Państwa objęte derogacją tymczasową (w tym Polska), zobowiązane są do spełnienia kryteriów konwergencji (art. 140 ust. 1 TfUE), traktowania polityki kursowej jako „przedmiot wspólnego zainteresowania” (art. 142 TfUE), współpracy z instytucjami unijnymi (art. 143 TfUE).

Aby uchylene derogacji było możliwe, państwo członkowskie UE musi spełnić wymogi nazywane kryteriami konwergencji, kryteriami zbieżności lub kryteriami z Maastricht⁵ (por. tabela 1).

Tabela 1

Warunki konieczne do wypełnienia przez państwa członkowskie UE kandydujące do UGW

Konwergencja	Kryterium	Opis
nominalna	fiskalne	1. dług publiczny państwa nie może być wyższy niż 60% PKB 2. deficyt budżetowy nie może być wyższy niż 3% PKB
	stabilności cen	3. średnia stopa inflacji w roku poprzedzającym ocenę nie może przekroczyć więcej niż o 1,5 punktu procentowego inflacji trzech państw członkowskich UE, mających najbardziej stabilne ceny
	stóp procentowych	4. średnia nominalna długoterminowa stopa procentowa nie może być wyższa niż 2 punkty procentowe od stopy procentowej trzech państw członkowskich UE o najniższym poziomie inflacji
	kursu walutowego	5. stabilny kurs walutowy w ciągu dwóch lat poprzedzających akcesję kraju do UGW, co oznacza udział w mechanizmie kursowym Europejskiego Systemu Walutowego i nieprzeprowadzanie przez państwo dewaluacji własnej waluty wobec waluty innych państw członkowskich UE (można natomiast dokonać jej rewaluacji)
prawna	zgodności ustawodawstwa krajowego z europejskim	6. analiza zgodności ustawodawstwa krajowego z art. 130 i 131 TfUE oraz Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: NBP Portal Edukacji Ekonomicznej.

⁵ Zob.: art. 140 TfUE i art. 1-4 Protokołu (nr 13) w sprawie kryteriów konwergencji.

W tabeli 2 przedstawiono dane (stan na grudzień każdego roku kalendarzowego) ilustrujące stopień wypełnienia przez Polskę kryteriów konwergencji nominalnej w latach 2005-2016. Zestawienie to wskazuje, że po przystąpieniu do UE polska gospodarka wykazywała znaczny stopień konwergencji nominalnej. Poszczególne wskaźniki nie odbiegały w sposób znaczący od unijnych wymagań, choć zdarzały się wyjątki, jak w przypadku kryterium fiskalnego (poziom deficytu budżetowego i procedury nadmiernego deficytu budżetowego). Abstrahując od braku wypełnienia kryterium kursu walutowego w związku z nieuczestnictwem w mechanizmie kursowym ERM II, Polska spełniała wszystkie pozostałe nominalne kryteria konwergencji w roku 2005, 2007, 2015 i 2016.

Tabela 2

Stopień wypełnienia kryteriów konwergencji nominalnej w Polsce w latach 2005-2016 (z wyłączeniem kryterium kursu walutowego)

Lata	Deficyt budżetowy (% PKB)	Nadmierny deficyt budżetowy (procedura)	Dług publiczny (% PKB)	Średnia 12-miesięczna stopa inflacji HICP		Średnia 12-miesięczna długoterminowa stopa procentowa	
				Stopa (%)	Kryterium (%)	Poziom (%)	Kryterium (%)
2005	2,5	TAK	42,0	2,2	2,5	5,2	5,4
2006	3,6	TAK	46,9	1,3	2,9	5,2	6,2
2007	1,9	TAK	44,2	2,6	2,8	5,5	6,4
2008	3,6	TAK	46,3	4,2	4,1	6,1	6,2
2009	7,3	TAK	49,4	4,0	1,6	6,1	6,0
2010	7,3	TAK	53,1	2,7	2,44	5,8	5,3
2011	4,8	TAK	54,1	3,9	3,1	6,0	7,7
2012	3,7	TAK	53,7	3,7	1,8	5,0	3,6
2013	4,1	TAK	55,7	0,8	1,8	4,0	5,4
2014	3,5	TAK	50,2	0,1	1,3	3,5	5,3
2015	2,6	TAK	51,1	(-0,7)	0,8	2,7	4,7
2016	2,4	NIE	54,4	(-0,2)	0,3	3,0	5,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie: European Central Bank (2018); Ministerstwo Finansów.(2018).

W kontekście powyższych rozważań równie istotne wydaje się przygotowanie i dostosowanie rynku pracy do zmian, jakie nastąpią w gospodarce krajowej po wejściu do strefy euro. O bezpieczeństwie uczestnictwa w UGW z tej perspektywy piszą m.in. Tito Boeri i Pietro Garibaldi (2006).

Oprócz spełnienia warunków o charakterze gospodarczym konieczne jest także wprowadzenie zmian o charakterze prawnym. Należy zmienić odpowiednie zapisy ustaw dot. Banku Centralnego i Rady Polityki Pieniężnej, tak aby zapewniały pełną zbieżność z prawem unijnym. Na chwilę obecną Polska nie spełnia wymagań dostosowawczych określonych w TUE, TfUE oraz „Protokole w sprawie Statutu ESBC i EBC”. Przyjmując optymistyczny scenariusz, przy politycznej woli rządu przystąpienia do strefy euro nie powinno być problemu ze zmianą przepisów zwykłych ustaw, natomiast znacznie trudniejsze do przeprowadzenia byłyby zmiany w ustawie zasadniczej: „ustawę o zmianie Konstytucji RP uchwała Sejm większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów oraz Senat bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów” (art. 235 ust. 4 Konstytucji RP). Jednak mając na uwadze aktualne nastroje polityczne ws. przyjęcia przez Polskę wspólnej europejskiej waluty, trudno przypuszczać, że zmiany te nastąpią w najbliższym czasie (Sielski 2007; PAP 2018b). Świadczą o tym m.in. wyniki raportu *Czy, jak i kiedy wprowadzić euro? Perspektywy polskiego członkostwa w Unii Gospodarczej i Walutowej wobec doświadczeń kryzysu 2008-2011* z 2011 r. (Iszkowski 2012) oraz raportu *Co dalej z euro? Trzy scenariusze dla Polski* z 2017 r. (Gorzelałk i in. 2017)⁶, czy apel grupy polskich ekonomistów dotyczący podjęcia przez rząd działań w sprawie wprowadzenia euro w Polsce opublikowany na łamach dziennika „Rzeczpospolita” w styczniu 2018 r. (PAP 2018a; Bednarz 2018). Premier Mateusz Morawiecki w wywiadzie dla „Dziennika Gazety Prawnej” wypowiedział się jednak w tej sprawie dosyć jednoznacznie: „Uważam, że przystąpienie do strefy euro dzisiaj lub w najbliższej przyszłości to jest igranie z ogniem [...] W Polsce rozmawiamy o euro, jakby to był akt ideologiczny albo prosta decyzja gospodarcza. To jednak nie jest kwestia ideologii ani tym bardziej niskiej rangi decyzja o charakterze ekonomicznym. To jest fundamentalna decyzja, jeśli chodzi o politykę makroekonomiczną. Łączenie się z jednolitym obszarem walutowym jest zasadne w przypadku krajów o podobnej strukturze produkcji, konkurencyjności czy elastyczności rynków pracy i usług. Tymczasem tego ciągle między Polską a krajami strefy euro, szczególnie tymi umownie nazywanymi Północą, nie ma” (Godusławski 2018). Zatem, przystąpienie Polski do trzeciego etapu UGW wydaje się w tej chwili mało prawdopodobne. Choć wynika to nie tylko z przyczyn natury politycznej, ale również z przyczyn natury społecznej – głos społeczeństwa jest ważny, dlatego coraz częściej wysuwane są propozycje dotyczące zarządzenia ogólnokrajowego referendum w sprawie członkostwa Polski w strefie euro. Jest to przedmiotem ożywionej dyskusji. Jednak warto zwrócić uwagę na zasadność podjęcia takich działań, gdyż ogólnokrajowe referendum ws. wejścia Polski do strefy euro, *lege artis*

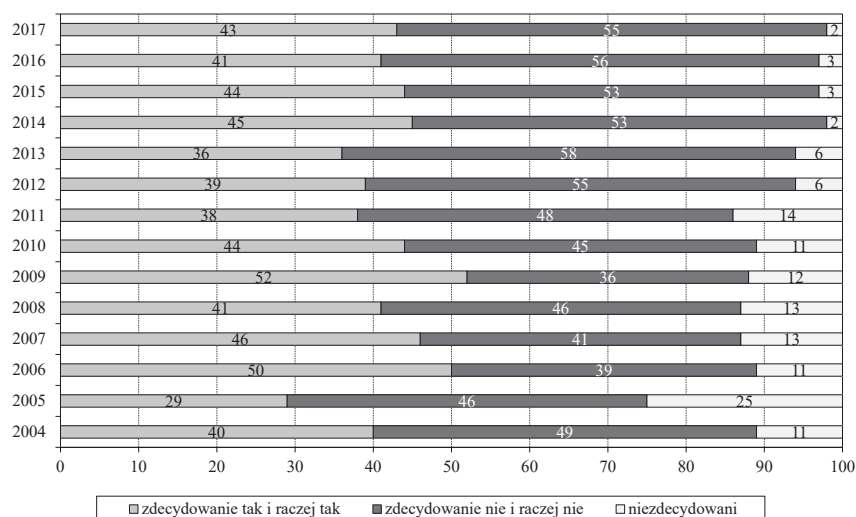
⁶ W raporcie *Co dalej z euro? Trzy scenariusze dla Polski* przedstawiono możliwe trzy ścieżki: 1. Szybkie wejście – szybkie podjęcie decyzji politycznej na temat wejścia do strefy euro (do roku 2020), a następnie sprawne przeprowadzenie procesu akcesji, tak by możliwe było to do roku 2024-25 (okres przygotowawczy od momentu podjęcia decyzji to co najmniej 3-4 lata); 2. Życie w przedpokoju – brak decyzji politycznej na temat wejścia do strefy euro. Polska korzysta nadal z derogacji, nie określając daty wprowadzenia euro (lub uzależniając ją od trudnych do spełnienia warunków); 3. Trzaśnięcie drzwiami – podjęcie formalnej decyzji politycznej o niewprowadzaniu w Polsce euro, co oznacza złamanie zapisów i konieczność renegeacji Traktatu Akcesyjnego lub wyjścia z Unii Europejskiej.

nie jest możliwe (Kuźlewska, Piekutowska 2017). Jak mówi Krzysztof Iszkowski: „Z formalnego punktu widzenia zastąpienie złotego przez euro nie jest pytaniem »czy?« lecz »kiedy?«” (Iszkowski 2012, s. 28).

Z badań opinii publicznej wynika, że polskie społeczeństwo, choć deklaruje zadowolenie z członkostwa i poparcie dla UE, to już mniej entuzjastycznie ocenia przyszłe członkostwo w strefie euro (CBOS 2017; Maliszewski 2009). Wyniki badania CBOS z kwietnia 2017 r. nie pozostawiają wątpliwości – poparcie dla euro w Polsce od lat systematycznie spada (por. wykres 1). Podejścia tego nie zmienia fakt, że na Polsce spoczywa traktatowy obowiązek podejmowania działań rzeczywistnie wprowadzenie euro od czasu akcesji do UE (Lis 2018), choć wiedza na ten temat wśród polskiego społeczeństwa jest wybiórcza.

Wykres 1

Poparcie dla członkostwa Polski w strefie euro w latach 2004-2017

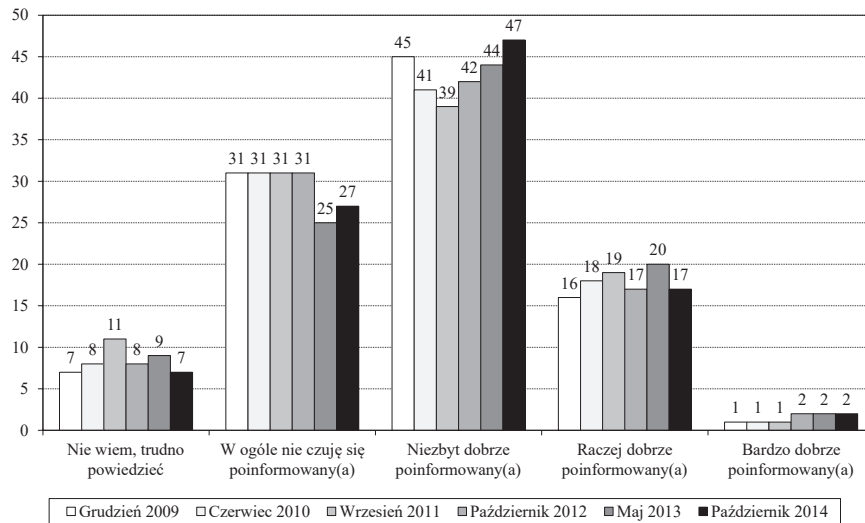
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Gorzelak i in. (2017, s. 13).

Jak podaje Ministerstwo Finansów, wyniki ostatniego badania opinii publicznej na temat euro w Polsce z czerwca 2014 r. potwierdzają istotny deficyt informacyjny i nierzadko niewiedzę Polaków na temat wspólnej europejskiej waluty (Waćko-Jasińska 2017). Poczucie poinformowania na temat euro jest jedną z najistotniejszych zmiennych wyjaśniających poziom poparcia społecznego dla euro i jego wprowadzenia w naszym kraju. Na wykresie 2 przedstawiono odpowiedzi respondentów na pytanie: W jakim stopniu czuje się Pan(i) poinformowany(a) nt. zagadnień związanych z wprowadzeniem euro w Polsce? Z przeprowadzonego bada-

nia wynika, że jedynie co szósty respondent czuje się dobrze poinformowany o zagadnieniach związanych z wprowadzeniem euro w Polsce, natomiast ponad 70% respondentów odczuwa deficyt informacji w tym zakresie (w tym 31% wskazuje na całkowity brak poinformowania).

Wykres 2

Poczucie poinformowania nt. zagadnień związanych z wprowadzeniem euro w Polsce w latach 2009-2014 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Waćko-Jasińska (2017, s. 7).

Na uwagę zasługują również odpowiedzi respondentów na pytanie: Czy Pana(i) zdaniem Polska jest zobowiązana do przyjęcia euro? Okazuje się, że tylko 31% respondentów udzieliło poprawnej odpowiedzi i ma świadomość, że Polska jest zobowiązana do przyjęcia euro (por. wykres 3).

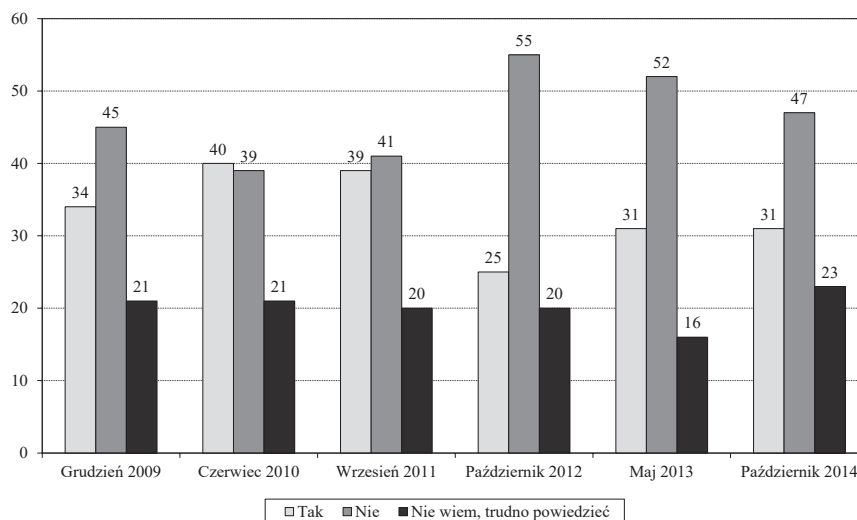
Autorzy cytowanego już wcześniej raportu *Co dalej z euro? Trzy scenariusze dla Polski z 2017 r.* zastanawiają się, dlaczego obserwuje się tak wyraźny sprzeciw wobec przyjęcia euro i wyróżniają następujące powody:

- obawy związane z nieuchronnym, silnym wzrostem cen i zubożeniem społeczeństwa w wyniku zmiany polskiego złotego na euro,
- medialny przekaz, zgodnie z którym strefa euro tkwi w permanentnym kryzysie i wkrótce może czekać ją rozpad,
- ucieczka większości polskich polityków od tematu euro powodowana albo wymyślaniem nierealnych warunków członkostwa, albo dystansowaniem się do dyskusji, nie chcąc zrażać do siebie wyborców (Gorzela i in. 2017).

Wykres 3

Odpowiedzi na pytanie „Czy Pana(i) zdaniem Polska jest zobowiązana do przyjęcia euro?”

Uwaga: W 2009 r. pytanie brzmiało „Czy Pana(i) zdaniem Polska może wybrać, czy przyjąć euro, czy nie?”. Odpowiedź „tak” oznacza więc, że Polska ma taki obowiązek (2010) lub że nie może wybrać, czy przyjąć euro (2009). Źródło: opracowanie własne na podstawie: Waćko-Jasińska (2017, s. 7).

Faktem jest, że żaden z przepisów prawa unijnego nie określa daty przyjęcia euro przez państwo członkowskie UE. Jak wskazuje Dariusz K. Rosati: „Brak ustalonych ram czasowych procesu nominalnej konwergencji otwiera możliwość takiego planowania tego procesu, aby wybrać najkorzystniejszy dla kraju kandydującego moment akcesji. Stwarza też możliwość odkładania w czasie momentu akcesji, praktycznie bez ograniczeń (co pokazuje przykład Szwecji). Oznacza to, że kalendarz i tempo procesu akcesji mogą i powinny być przedmiotem optymalizacji w celu wyboru najkorzystniejszej z punktu widzenia kraju kandydującego ścieżki i momentu dojścia do unii walutowej” (Rosati 2013a, s. 8-9).

Sytuacja na rynku pracy w Polsce na tle państw członkowskich strefy euro

Polska gospodarka po prawie 30 latach (tj. od przełomowego roku 1989) w rankingach gospodarczych zmniejszyła dystans do grona państw o poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego zbliżonym do przeciętnego w UE⁷. Awans ten postępował równoległe ze zmianami zachodzącymi na rynku pracy.

⁷ The World Bank Database, GDP per capita PPP (current international \$), <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?end=2016&start=1990&view=chart> [dostęp: 20.03.2018].

W ciągu ostatnich dwunastu lat w większości państw członkowskich strefy euro można było zaobserwować pozytywne zmiany na rynku pracy. Wyjątek stanowi okres 2008-2010, czyli czas globalnego kryzysu finansowo-gospodarczego, który ukazał, że państwa te nie stanowią grupy gospodarek charakteryzujących się podobnym stopniem wrażliwości na szoki makroekonomiczne. Różnice między poszczególnymi gospodarkami znajdują odzwierciedlenie w funkcjonowaniu krajowych rynków pracy.

Obecnie sytuacja na polskim rynku pracy charakteryzuje się:

- relatywnie niskim współczynnikiem bezrobocia wśród osób w wieku 15-64 lata (po dwunastu latach można stwierdzić, że stopa bezrobocia ogółem w strefie euro wzrosła o 0,9 p.p., natomiast w Polsce odnotowano spektakularny spadek o 13,2 p.p.)⁸; podobnie sytuacja wygląda w pozostałych grupach wiekowych (15-24, 25-54, 55-64 lata) w przypadku obu płci, choć należy zaznaczyć, że w ciągu dwunastu lat w każdej z wyszczególnionych grup wiekowych wśród mężczyzn i kobiet sytuacja była dynamiczna (zwłaszcza po 2008 r.),
- zbliżonym współczynnikiem zatrudnienia wśród osób w wieku 15-64 lata (po dwunastu latach można stwierdzić, że stopa zatrudnienia ogółem w strefie euro wzrosła o 2,7 p.p., natomiast w Polsce odnotowano wzrost aż o 13,1 p.p.)⁹; relatywnie niskim współczynnikiem zatrudnienia dla osób w wieku 15-24 i 25-54 lata oraz niskim odsetkiem zatrudnienia kobiet, co wynika przede wszystkim z niskiej aktywności zawodowej wśród: osób młodych, które uczą się lub studiują i (czasami) łączą naukę z pracą w formie elastycznych form zatrudnienia; kobiet, które w związku ze sprawowaną przez nie opieką nad dziećmi i/lub osobami starszymi pozostają poza rynkiem pracy (porównanie zmian w dłuższej perspektywie pokazuje, że wskaźnik zatrudnienia mężczyzn w 2016 r. był o 0,6 p.p. niższy od poziomu sprzed dwunastu lat, natomiast o 5,9 p.p. wzrósł odsetek zatrudnionych kobiet),
- zbliżonym współczynnikiem aktywności zawodowej wśród osób w wieku 15-64 lata – w pierwszych latach członkostwa Polski w UE stopa aktywności zawodowej nieznacznie spadła, ale od 2007 r. obserwuje się ciągły wzrost tego wskaźnika (z poziomu 63,7% w 2004 r. do 68,8% w 2016 r.); w tym samym czasie większą aktywnością zawodową wykazywali się mieszkańcy państw należących do strefy euro niż całej UE (2004-2013),

⁸ Na tle pozostałych państw członkowskich Polska wypadła dobrze, a świadczą o tym dane traktujące o znacznym spadku stopy bezrobocia w latach 2004-2016. Należy jednak mieć na uwadze fakt, że główną przyczyną tego stanu rzeczy stały się wyjazdy zarobkowe za granicę do tzw. starych państw członkowskich UE, które otworzyły swoje rynki pracy dla Polaków po 2004 r.

⁹ Analiza danych wskazuje, że stopa zatrudnienia systematycznie wzrastała do 2008 r., wówczas po raz pierwszy zaobserwowano zmianę tendencji – w zderzeniu z nową pokryzysową rzeczywistością na rynku pracy okazało się, że w Polsce relatywnie szybko, bo w 2011 r., stopa zatrudnienia powróciła do stanu sprzed kryzysu. Te pozytywne zmiany wynikały z ograniczonego wpływu światowej recesji w latach 2008-2010 na polski rynek pracy. Zastosowane w tym czasie tzw. elastyczne rozwiązania w zakresie zatrudnienia (np. wprowadzenie ruchomego czasu pracy, wydłużenie okresu rozliczeniowego czasu pracy oraz szczególne rozwiązania dot. przestojów i zmniejszenia wymiaru czasu pracy), pozwoliły nie tylko na ograniczenie negatywnych skutków spowolnienia gospodarczego dla rynku pracy, ale również przyczyniły się do wzrostu zatrudnienia

dopiero w 2014 r. poziom wskaźnika zrównał się do 72,3%, a w ostatnich dwóch latach był nieznacznie (o 0,1 p.p.) wyższy w UE niż w strefie euro (największa różnica między obiema grupami wystąpiła w latach 2007-2009, kiedy wyniosła 0,5 p.p.); wskaźnik ten wg wieku i płci pokazuje, że zarówno w UE, w strefie euro, jak i w Polsce, jest najwyższy w grupie wiekowej 25-54 lata i na ogół niższy wśród kobiet¹⁰,

- względnie długim czasem pracy w tygodniu (wśród zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze czasu) – w 2004 r. przeciętny tygodniowy czas pracy w Polsce wynosił 41,1 godziny, a w strefie euro 37,7 godziny; po dwunastu latach obniżył się odpowiednio do 40,7 i 36,5 godziny¹¹; w ciągu ostatnich dwunastu lat czas pracy mężczyzn skrócił się w Polsce średnio o 1,2 godziny, podczas gdy czas pracy kobiet uległ wydłużeniu o 0,5 godziny (w strefie euro widać tendencję odwrotną – odpowiednio wydłużył się o 1,3 godziny oraz skrócił się o 0,6 godziny)¹²,
- niższą produktywnością pracy (wydajność pracy mierzona wartością PKB na 1 pracowaną godzinę wzrosła w okresie 2004-2016 – w Polsce z 17,8 USD do 31,6 USD, a w strefie euro z 40,1 USD do 59,7 USD) (OECD 2018),
- niższymi kosztami pracy – średni godzinowy koszt pracy w Polsce wzrósł z poziomu 4,70 EUR (2004 r.) do 8,60 EUR (2016 r.), podczas gdy w UE był trzykrotnie wyższy (wzrost z poziomu 19,80 EUR do 26,20 EUR), a w strefie euro prawie trzy i półkrotnie wyższy (wzrost z poziomu 23,00 EUR do 29,80 EUR)¹³; nieskorygowany poziom zróżnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć jest ważnym wskaźnikiem określającym różnice w średnich wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn – w 2015 r., w UE kobiety zarabiały średnio o 16,2% mniej niż mężczyźni, natomiast w strefie euro różnica ta wynosiła 16,3% (najmniejsze różnice między średnim wynagrodzeniem obydwu płci odnotowano w Rumunii i we Włoszech, a największe w Estonii), w Polsce była ponad dwukrotnie niższa (7,2%),
- względnie niższym minimalnym miesięcznym wynagrodzeniem wyrażonym w standardzie siły nabywczej – w Polsce w 2004 r. wyniósł 355,30 PPS i był wyższy niż w siedmiu krajach (Bułgaria, Estonia, Łotwa, Litwa, Węgry, Rumunia i Słowacja); w 2016 r. kształtował się na poziomie 790,68 PPS i poza ww. krajami przewyższał

¹⁰ W okresie 2004-2016 w strefie euro odsetek aktywnych zawodowo mężczyzn kształtował się na poziomie 77,6%-78,3%, a kobiet – 60,8%-67,4% (porównanie zmian w dłuższej perspektywie pokazuje, że w przypadku obu płci aktywnych zawodowo jest coraz więcej osób w wieku produkcyjnym). Podobnie jak w przypadku wcześniej analizowanego wskaźnika stopy zatrudnienia, tu również można zaobserwować systematyczny wzrost odsetka osób aktywnych zawodowo do 2008 r., kiedy to po raz pierwszy zaobserwowano zmianę tendencji. Jednak w przypadku Polski, z wyjątkiem lat 2005-2007, widać, że z każdym kolejnym rokiem członkostwa w UE odsetek osób aktywnych zawodowo niezależnie od płci jest coraz wyższy.

¹¹ Eurostat Database, Average number of usual weekly hours of work in main job, by sex, professional status, full-time/part-time and economic activity (from 2008 onwards, NACE Rev. 2).

¹² Eurostat Database, Average number of usual weekly hours of work in main job, by sex, professional status, full-time/part-time and economic activity (1998-2008, NACE Rev. 1.1).

¹³ Za tymi uśrednionymi danymi kryją się jednak istotne różnice pomiędzy państwami członkowskimi UE i strefy euro – wysokość godzinowych kosztów pracy waha się między 4,40 EUR (Bułgaria) a 41,60 EUR (Dania) w UE oraz 7,30 EUR (Litwa) a 39,20 EUR (Luksemburg) w strefie euro.

również poziom wynagrodzenia minimalnego notowanego w Czechach, w Chorwacji i w Portugalii (Eurostat Database 2018).

Dostosowania na rynku pracy należą do ważnych determinant mechanizmu transmisji impulsów koniunkturalnych na gospodarkę (w tym wstrząsów makroekonomicznych). W raporcie z 2014 r. NBP wyróżnia dostosowania o charakterze ekstensywnym (zmiana liczby zatrudnionych i bezrobotnych), intensywnym (zmiana liczby przepracowanych godzin) i płacowym (zmiana wynagrodzeń). To, w jaki sposób się one kształtują, jest zależne od instytucji określających funkcjonowanie rynku pracy. W tym kontekście można zaobserwować silne zróżnicowanie między państwami członkowskimi UE należącymi do strefy euro i państwami członkowskimi UE pozostającymi poza strefą euro. Odmienność ta dotyczy: kształtu systemu ubezpieczeń od bezrobocia, stopnia uzwiązkowienia, modelu negocjacji płacowych, regulacji określających sztywność płac, poziomu płacy minimalnej, mechanizmów indeksacji płac, skali wydatków na aktywną politykę rynku pracy, zakresu prawnej ochrony zatrudnienia oraz różnic w stopniu ochrony zatrudnienia regularnego i bardziej elastycznych form świadczenia pracy, rozwiązań zachęcających do wykorzystywania form zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasowym, jak również umożliwiających dostosowanie czasu pracy do sytuacji cyklicznej gospodarki (NBP 2014).

Według OECD ostatnie lata w polskiej gospodarce to okres dobrej koniunktury gospodarczej, w tym korzystnej koniunktury na rynku pracy. Potwierdzeniem tego jest wysokie tempo wzrostu gospodarczego (4,6% w 2017 r.; prognoza na 2018 r. – 4,2% i na 2019 r. – 3,7%) i poprawa sytuacji na rynku pracy – na przestrzeni ostatnich kilkunastu miesięcy notuje się coraz niższy poziom stopy bezrobocia (najniższy od 20 lat). Według szacunków OECD wskaźnik bezrobocia, który w 2017 r. wyniósł 4,9%, będzie w najbliższych dwóch latach spadać (prognoza za 2018 r. – 4,2% i na 2019 r. – 3,8%). W najnowszym Przeglądzie Gospodarczym Polski (*Economic Surveys: Poland 2018*), OECD podkreśla, że mimo bardzo dobrych wyników gospodarczych, polski rynek pracy wymaga reform, w tym zaleca się:

- podwyższenie ustawowego wieku emerytalnego zgodnie z wcześniejszymi planami, a przy obniżeniu ustawowego wieku emerytalnego – zrównanie go dla obydwu płci,
- zaangażowanie w szkolenia i programy uczenia się przez całe życie względem starszych pracowników, uznawanie kwalifikacji zawodowych zdobytych za granicą względem młodszych pracowników,
- rozwijanie usług związanych z opieką długoterminową, w tym zwiększenie liczby oficjalnych placówek opieki nad dziećmi,
- promowanie rozwiązań bardziej sprawiedliwych dla obydwu płci w zakresie elastycznego czasu pracy i uprawnień do korzystania z urlopu rodzicielskiego,
- dążenie do wyłącznie indywidualnego opodatkowania małżonków,

- zmniejszenie kosztów zatrudniania młodzieży przez zmniejszenie klina podatkowego dla pracowników otrzymujących niskie wynagrodzenie zatrudnionych na podstawie umów o pracę,
- lepsze egzekwowanie przepisów prawa pracy i dalsze zrównanie składek od umów zawieranych na podstawie przepisów prawa pracy i prawa cywilnego,
- zwiększenie dostępności zasiłków dla bezrobotnych i zabezpieczenie w postaci minimalnego dochodu dla osób aktywnie poszukujących pracy,
- monitorowanie nowych reform publicznych służb zatrudnienia i modyfikowanie w miarę możliwości, aby zapobiec niepożądanym konsekwencjom i dostosować je do warunków lokalnych (OECD 2018).

Podsumowanie

W artykule podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, czy Polska, w tym w szczególności nasz krajowy rynek pracy, jest przygotowana na wprowadzenie euro i na zmiany, jakie w związku z tym nastąpią.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w świetle aktualnych uwarunkowań politycznych, gospodarczych i społecznych, przyjęcie euro w Polsce nadal pozostaje kwestią dyskusyjną, która dzieli środowiska polityczne, ekonomiczne i nade wszystko polskie społeczeństwo. Jak pokazują przywołane w artykule wyniki badań, wiedza na temat zobowiązania Polski ws. przystąpienia do obszaru wspólnej europejskiej waluty, a w konsekwencji rezygnacji ze złotówki i przyjęcia euro, jest wybiórcza. Brak strategii ws. dalszego procesu integracji Polski z UE w ramach pełnego uczestnictwa w UGW powoduje nasilającą się awersję do euro, o czym pisał niedawno na łamach dziennika „Rzeczpospolita” główny ekonomista Polskiej Rady Biznesu – Janusz Jankowiak (2017). A obecnie Polska, posługując się walutą narodową, należy do mniejszości państw członkowskich UE (euro wprowadziło do obiegu już 19 z 28 członków UE). Biorąc pod uwagę skomplikowane relacje na linii partia rządząca-opozycja oraz nie mniej skomplikowane relacje na linii Polska-UE, dostosowanie się do unijnych polityk (w związku z pełnym uczestnictwem w UGW) i wprowadzenie euro, nie jest w tej chwili postrzegane jako warunek konieczny i niezbędny, jaki musimy spełnić, aby „bezpiecznie” funkcjonować w unijnych strukturach (przystąpienie Polski do strefy euro oznaczałoby ściślejsze powiązanie naszego kraju z unijnymi strukturami i udział w podejmowaniu decyzji zastrzeżonych tylko dla państw członkowskich UE należących do strefy euro). Należy pamiętać jednak o tym, że przyjęcie euro uzależnione jest nie tylko od sytuacji politycznej, ale też od sytuacji gospodarczej (w tym spełnienia kryteriów konwergencji), a sytuacja w zakresie równowagi makroekonomicznej przedstawia się korzystnie – z wyjątkiem przynależności do mechanizmu kursowego (ERM II), Polska spełniała wszystkie nominalne kryteria konwergencji w latach: 2005, 2007, 2015 i 2016. W obszarze funkcjonowania

rynku pracy niezbędne są zmiany, ponieważ charakterystyka polskiego rynku pracy jest w wielu obszarach odmienna względem charakterystyk rynku pracy w państwach należących do strefy euro (przy wyraźnej odmienności charakterystyk rynku pracy, w sytuacji wystąpienia szoków makroekonomicznych, istnieje ryzyko, że dostosowania w zakresie zatrudnienia i płac będą różne, co niekorzystnie wpłynie na wszystkie gospodarki wspólnego obszaru walutowego).

Pomimo że obecna sytuacja wyklucza podjęcie działań mających na celu przystąpienie Polski do strefy euro w najbliższym czasie, to warto podejmować ten temat, chociażby w celu lepszego przygotowania się do sytuacji, „w której nagle Polska stanęłaby przed dramatycznym wyborem między wprowadzeniem euro z jednej strony a poniesieniem ogromnych kosztów politycznych i gospodarczych związanych z pozostaniem poza strefą euro z drugiej” (Orłowski 2017).

Bibliografia

- Allam M.S. (2006), *Adopting the euro in Central Europe: Cross-national variations in the strategies of the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia*, London School of Economics and Political Science, London.
- Allam M.S., Goerres A. (2008), *Adopting the Euro in Post-Communist Countries*, „MpIfG Discussion Paper”, No. 08/1.
- Bednarz P. (2018), *Euro w Polsce – czyli kolejny odcinek biznesowej „telenoweli”*, <https://businessinsider.com.pl/finanse/wprowadzenie-euro-w-polsce/rh80h4d> [dostęp: 05.04.2018].
- Boeri T., Garibaldi P. (2006), *Are labour markets in the new member states sufficiently flexible for EMU?*, “Journal of Banking & Finance”, Vol. 30(5).
- Borowski J. (2008), *Czy warto przyjąć euro w Polsce?*, „Zeszyty FOR”, z. 4.
- CBOS (2017), *Jakiej Unii chcą Polacy?*, Komunikat z badań nr 50/2017, Warszawa.
- European Central Bank (2018), <http://www.ecb.europa.eu/pub/convergence/html/index.en.html> [dostęp: 15.04.2018].
- Eurostat Database (2018), <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database> [dostęp: 20.03.2018].
- Fischer J.M. (2010), *Spoleczno-polityczne i ekonomiczne skutki wprowadzenia euro w Polsce*, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna”, nr 4(31).
- Godusławski B. (2018), *Morawiecki dla DGP: Polexit jest tak samo możliwy jak Germanexit*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 28.01.
- Gorzela G., Götz M., Nowak B., Nowak-Far A., Orłowski W.M. (2017), *Co dalej z euro? Trzy scenariusze dla Polski*, Polska Fundacja im. Roberta Schumana, Warszawa.
- Iszkowski K. (2012), *Czy, jak i kiedy wprowadzić euro? Perspektywy polskiego członkostwa w Unii Gospodarczej i Walutowej wobec doświadczeń kryzysu 2008-2010*, Polska Fundacja im. Roberta Schumana, Konrad Adenauer Stiftung, http://www.kas.de/wf/doc/kas_30081-1522-8-30.pdf?120201181716 [dostęp: 15.04.2018].
- Jankowiak J. (2017), *Mało science, dużo fiction w awersji do euro*, „Rzeczpospolita”, 31.01.

- Kuźlewska E., Piekutowska A. (2017), *Refleksja na temat referendum w sprawie przystąpienia Polski do strefy euro*, „Przegląd Sejmowy”, nr 2(139).
- Lis M. (2018), *Euro w Polsce koniecznością. Przed laty zgodziliśmy się przyjąć wspólną walutę*, <https://www.money.pl/gospodarka/unia-europejska/wiadomosci/artypul/euro-polska-morawiecki-maczynska-konwergencja,51,0,2395699.html> [dostęp: 15.04.2018].
- Łoń E. (2007), *Dlaczego Polska nie powinna wchodzić do strefy euro?*, AE, Poznań.
- Maliszewski N. (2009), *Postawy Polaków wobec Unii Europejskiej. Ukryte i jawne wybory*, Difin, Warszawa.
- Ministerstwo Finansów (2018), <http://www.finanse.mf.gov.pl/web/bip/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/integracja-ze-strefa-euro/analizy-i-materialy-informacyjne/monitor-konwergencji-nominalnej> [dostęp: 15.04.2018].
- Mongelli F.P. (2008), *European Economic and Monetary Integration, and the Optimum Currency Area Theory*, „European Economy – Economic Papers”, No. 302.
- Musiał-Karg M. (2013), *Opinie polskich wyborców na temat integracji europejskiej i wprowadzenia waluty euro w kontekście kryzysu finansowego w Europie i na świecie*, „Political Preferences”, No. 5.
- NBP (2014), *Ekonomiczne wyzwania integracji Polski ze strefą euro*, Warszawa.
- NBP (2018), Portal Edukacji Ekonomicznej, <https://www.nbportal.pl/sloownik/pozycje-sloownika/kryteria-konwergencji> [dostęp: 15.04.2018].
- OECD (2018), *OECD Economic Surveys: Poland 2018*, OECD Publishing, Paris.
- OECD (2018), Database, http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=PDB_LV# [dostęp: 20.03.2018].
- Orłowski W. (2017), *Polska i euro: księga strachów*, „Rzeczpospolita”, 07.06.
- PAP (2018a), *Ekonomiści apelują o wejście do strefy euro. Minister: rząd nad tym nie pracuje*, <https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/czy-polska-wejdzie-do-strefy-euro-apel-ekonomistow-do-premiera/rhxv2dm> [dostęp: 15.04.2018].
- PAP (2018b), *Morawiecki: wejście Polski do strefy euro nie jest tematem, który dziś bierzemy pod uwagę*, „Newsweek”, 03.01.
- Rosati D.K. (2013a), *Czy Polska powinna przystąpić do strefy euro?*, „Gospodarka Narodowa”, nr 10(266).
- Rosati D.K. (2013b), *Czy Polska powinna wejść do strefy euro?*, (w:) Rosati D.K., Oręziak L. (red.), *Kryzys finansów publicznych. Przyczyny, mechanizm, drogi wyjścia*, Wyższa Szkoła Handlu i Prawa im. R. Łazarskiego, Warszawa.
- Schadler S., Drummond P., Kuijs L., Murgasova Z., van Elkan R. (2005), *Adopting the Euro in Central Europe – Challenges of the Next Step in European Integration*, „Occasional Paper” No. 234.
- Sielski J. (2007), *Ewolucja poglądów polskich partii politycznych do procesu integracji europejskiej*, (w:) Musiał-Karg M. (red.), *Europa XXI wieku. Perspektywy i uwarunkowania integracji europejskiej*, INPiD, Poznań.
- Sporek T. (2015), *Perspektywy i konsekwencje wprowadzenie euro w Polsce - bilans korzyści i kosztów*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 228.
- The World Bank Database (2018), <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?end=2016&start=1990&view=chart> [dostęp: 20.03.2018].

Waćko-Jasińska K (2014), „PF - Monitor opinii publicznej nt. euro w Polsce”, nr 6/2014, https://www.mf.gov.pl/documents/764034/1002547/monitor_opinii_12_2014.pdf [dostęp: 15.04.2017].

Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C 83, 30.03.2010).

Wojtyna A. (2017), *Warto rozmawiać o euro*, „Rzeczpospolita”, 28.03.

Reflection on Poland's Membership in the Euro Area from the Perspective of the Labour Market

Summary

Poland's membership in the Economic and Monetary Union (EMU) is one of the most frequently undertaken and controversial topics related to Poland's participation in the European Union (EU). From the beginning of the process of integration with the EU, the issue of Polish membership in the so-called euro area is present in the public debate both at home and abroad. An important part of this discussion is related to a proper preparation and correct adjustment of the labour market, allowing full membership of Poland in the EMU, and thus in the EU.

The aim of the article is to answer the question whether the Polish labour market is prepared for the introduction of the single European currency and for the changes that will follow. To achieve this goal, the method of analysis of both Polish and foreign literature in relation to the theoretical and empirical assessment of the functioning of countries belonging to and remaining outside the euro area was adopted, as well as the method of statistical analysis, showing changes in the labour market, based on a quantitative analysis of the data obtained from Eurostat, OECD bases, World Bank, and Economic Outlook Database.

The conclusions from the analysis indicate that Polish economy after nearly 30 years, i.e. since the breakthrough year 1989, which initiated the period of political, economic and social transformation, has been promoted in the economic rankings to the group of countries of socio-economic development similar to the average in the EU and in the euro area. This promotion progressed in parallel with the changes taking place in the labour market, but despite the progress achieved at that time, there is still a need for reforms to reduce the difference between our economy and the economy of the euro area. Thus, both the calendar and the pace of the accession process to the EMU may and should be the subject to optimisation in order to choose the most advantageous from our point of view, suitable path and a good moment for conversion of the Polish zloty into the euro.

Key words: euro, convergence criteria, labour market, Economic and Monetary Union.

JEL codes: F16, F33, F36, F45, G28

Artykuł zaakceptowany do druku we wrześniu 2018 r.

Afiliacja:

mgr Katarzyna Cymbranowicz

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Wydział Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych

Katedra Europejskiej Integracji Gospodarczej

ul. Rakowicka 27

31-510 Kraków

e-mail: cymbrank@uek.krakow.pl